AZALPENAK

ERABAKIJA

LAUAXETA

—"Erri onetako biztanliai dei-egiten yakoe, arratsaldelko lauretan batu daitezan, udaletxian. Endore jaunaren agindúz dan ezkero, gustijak erdu daitezala, garrantzi andiko erabakijak artu biar diralako. X errijan, azillaren zortzigarranean."

Erriko pregoyak auxe zabaldu eban. Nungo errijan zan be dakigunarren, ixil eukiko dogu. Dedu batzuk eztira atseginezkuak ixaten-eta...

Udalak ots-egiten eban ezkero, erritarrak pizkortu ziran. Garrantzi andiko aroaua zan bai? eta atso-zarrak be erriko udaletxera erdu ziran. Endore jauna jarleku dotorian ikusten zan. Ziñegotzijak bere onduan. Zer a gero.

—Jaunak, erritarrak: emen batu gara erabaki andija artu biar dogulako. Errijak zaindu gura dabezanak, gixon argijak ixan biar dabe (Zeure antzekuak ezta?) batek ots-egin eutson.

Lotsabakorik eztogu gura emen. Itzaldijari jarraitu dagijodan. Aguriai batez be itaundu gura dautzube, euren ualkuak eztiralako baztertuteko duñak. Zarrenak betorz aurrera.

Gixonak arin agertu ziran, baña atsuak eurek etzirala zarrenak eta bat be ez. Bakotxak uste eban bestia baña gastiago zala. Zarrik etzan aurkitu emakumian artian.

—Bazagoze jaunak ezta?

—Bai emen gara.

—Jezarri zaiteze ba. Erriko torre ganian bedarra erne yakula, jakingo dozube. Bedar orreik ostera kendu biar dira. Baña zelan kenduko doguz? Orixe untzea.

—Jauna, ba suba emon eta kitu.

—Ez. Oba ixango yaku ebagi.

—Bai ta gero bera jatsi biarko doguz. Bedarrok kentzeko biderik onena ta errezena badakixu zein dan?

—Eztakigu ba. Orretarako ots-egin dautzubet, erritar maitioi.

—Ara ba jauna. Asto bat igon dagigun torre ganeragiño bai? eta jan dagizala.

Ango txaluak eta pozak. Benetan erabaki berezija. Arek eukon buruba, arek. Atso-zarrai be ondo eretsi yakoen asmua au, ta arin baña ariñago urten ziran udaletxetik, torreko bedarrak kentzeko.

Eldu ziran erriko zeyara ta antxe torrera begira egozan gustijak. Zelan baña astua aragiño jasoko eben? Gauza erreza be etzan.

Zurubijotik edo eskilleratik ezin igongo zan. Auxe bei estuba. Zarkote batek, erabakija artu eban. Neure semiak igongo dau bai? soka bat goragiño ta lotu dagila torretik. Beste puntea ostera geuri jaurtiko dausku bera. Emen lotuko dogu samatik astua ta bestaia igongo da.

—Ondo baño obeto dago. Endore jauna nazan ezkero, sari bat egin biarko yatzula erabagiten dot. Urrengo batzen garanian sari ori zer ixango dan jakingo dogu. Orain gustijok lanari eldu.

Esan eta egin. Peru'k igon zan torreraño ta aitak esan eutsona ederto osatu eban. Ikustekua zan geure astu gaxua zelan jasoten eben torrera. Gora ta gora... Beko-astoen begijak ostera jarraituten eutsoen larri-larri. Torreraño eldu zaneko asto "tristia" ito zan. Bingaña atara eban kanpora.

—I, ikusten dot zelako gosia yakokan asto barrabasak. Ara, ara zelan jaten yozakan bedarrak. Mingaña atara-ta gogor ekin-dagi.

Baña goikuak jazo zana ikusi ebanian, asmo a euki ebanaren aurka iñondikuak esan ebezan. Bedarrak torrian geratu ziran eta astuaren ugasabak udalari kobrau eutson saneurri galanta.

Gaur be erri aretako torre ganian ikusi zeinkez bedar-pilluak juale-torre ganian.

Egunekua

ULAZIA'TAR PANTZESKA

Idazle onek euzko-abixena dau, ta idazle ona dala iñoz entzun ixan dot, eta euzko-gauzen zalia dala be bai.

Baña erderaz idazten dau, ¡beti erderaz!... eta "El Liberal,,'ian idatzi be.

Eta onek usain txarra damost... ¿Idazle ona ixan, euzko-gauzen zalia ta "El Liberal,,'ian idatzi?

Igazi dan barikuban be idatzi eban, eta idazle trebe arek zer iñuan jakin-guratxubak igituta, irakurten imiñi nendun.

"República y Autonomía" idazpurutzat daula asten da bere idazkija, eta erkal-otsein zintzo agertubagaz, Barcelona'ko irakastetxe neusijetzaz jarduten dau.

Katalunya'n euren irakastetxe nagusijan katalan-ikaslai euren elian irakastiari ondo deritxo, eta onegaz gaztelak be eztaula kalterik ixango autortuten dau, aberki-elien indarra gora-bera, España-lurraldian erderea beti nausi ixango dala-ta.

Gaztela'ren edestija. Katalunya'rena lez eder arrigarrija dala diñosku, ta garrantzizko ezer idatzi gura daben elerki-idazle gustijak, orañarte egiten daben lez araxe, gaztelaren elerti-oxiñera juan biarko dabela epaitzen dau.

Eta katalan-irakastetxe nagusijari aritik itxi barik jarraitubagaz, irakastetxe au gaztelarentza, be onurakorra ixango litzakela agertuten dau, katalanak eztiranak ele barri bat geyago ikasiko leukela-ta; gañera Katalunya'n gaztelar irakastetxia eukiten sautu biar dana España'k aurreratu egingo leukela esaten dau, Barcelona'ko irakastetxe nagujijan emongo leukezan tituluak edo jakintza-agirijak España gustirako gauzako litzakezala-ta.

Euzkaditzaz baña beste era batera oldoztu ta idazten dau Ulazia'k. España'laterrijagandik eta gaztelerazko ikastetxe barik bixi ezin leikena, EUZKADI dala autortuten dau, ba.

"Más del noventa por ciento de los hijos de esta tierra no conocen el euzkera, y una Universidad vasca tendría para ellos las mismas dificultades que para los castellanos."

Ulazia jauna idazki onetan erakusten daunez, gixon zurra da, zenbatzalle azkarra, idazkortzkada bategaz zenbatu dauz, ba, EUZKADI'n euzkeraz dakijen uneko amarrak.

Zenbatza au egiteko baña, gaztela-aldetik-eta Euzkadi'ratu yakuzan *vascongados* gustijak be euzkerarik eztakijen euzkotarren artian imiñiko ebazan, ba, eta gero, kopuruba biribilduteko, "noventa por ciento" idatzi. Onelako idazle jakintzubai irakurtia atsegin ixaten da.

"Idazle ona, ta gañera euzkeltzalia" zala esan euskuben... Baña ezeguan onelakorik guri esan biarrik, zugatza, emoten dauzan igalijetatik ezagututen da-ta.

Eta Ulazia euzkeltzaliaren igalijak ezagunak dira. Unamuno'ren kideko-edo da Ulazia, gure gauzatzaz arixen bidietatik ibilli gura dabela dirudi-ta.

Unamuno jakintsu gixagaxuak euzkereatzaz txakurrenak esan dauz, beti, eta euzkereari arrikadea jaurtijagaz, bere burubari arrika egiten dautsanik etxako iñoz be bururatu biar ixan. Eta auta gusti be, Unamuno, zentzun bakoen artian beintzat, jakituntzat agertuten da. Eta tamalez Ulazia'k be, jakintsu-entzutia artutiagaitik-edo, Unamuno buru-gogor setatijaren bidiai jarraika asi da; euzkotarron gauzak bastarren irrigarri agertuten; bere ameari ixeka egiten, eta bere amea ta anai-arrebak gorroto-edenez erail gura dauzan ama-orde bateri eder egiten.

Eta ondiño be euzkotarrak dirala diñongo dabe; euzkera maite dabela, ta ¡jakintsu-jakintsubak dirala!... ¡Gaxuak! ¿Norberen etxiaren tellatura arrika diñardutsen gixontxubak jakintsubak dirala? ¡Baña kalabazea be!

URIBITARTE'TAR IBON.

Zelako gauzak

Gauza aundi bat egiten leudalakuan polito-polito josita bidaldu neuskitzuzan lerrubakatik "Gómez de la Serna" jauna'ren "Greguerias" egiten ete-ñiñarduban itandu-ko eustazun ba, "Lauaxeta" adizkidia?

Olakorik ezta egiten gixona, olakorik... ¡tira, tira!

✦✦✦

Lengo euzkeldunak eta euzkeldun-etziran euzkuak, gudaritzara juan biarrik-eta etzuten izaten; orain berriz nai-ta-nai ez, eraman egiten gaituzte.

¡Eraman!

Jakiña ba, zeozetan lagundu biarr españatarrai, eurak egiten dizkiguten mezediakatik.

¿Nun da jueza? ¡Lo!

✦✦✦

Alzelai'tar Eusebi, Burgos aldera eraman digute, gudari.

¡Eztet esaten nik, eztet esaten! Jueza nun da?

✦✦✦

Euzko-emakumiak pitxi-zaliak ditugu.

Eta erdeltzaliak zegatik ete-ditugu?

¡A... ba'dakit!

Erderaz egin ezkero politaguak dirala uste dutelako.

¡Politaguak, je, je!

✦✦✦

Langilliak lanetik bixi biar du.

Euzkadi'n lanik eza sortu da.

Euzko-langilliak nundik bixi biarr du orain?

Irakurri "Kizkitza,,'n "Impuesto de paro".

✦✦✦

Langillia, langille-bezela lanari dagokiyo, baña beti, kokolotzar aundiren bat ezpa-da beintzat, nundik "irtengo" ete-dan begira dabil, eta legez ba'dabil ondo dabil.

✦✦✦

Alperrik eztu nai iñok, "merke" emanda ere.

Lana ezta alperrandako egiña, gaiztakeriya bai. Alperra gixatxarra dezu geyenetan.

✦✦✦

Alperrik lan-egitia obe da, alperrez lanik ez-egitia baño.

✦✦✦

Euzkuak itxorkunlariyak (filólogos) ixan eztiranik ezin lezake esan.

Urretxua'n Martin Pérez Errota bixitzako basetxiari "Matxinporta" deritzate. Gaurko euzkuok beste orrenbeste ezkendu-ke egingo beintzat.

Ixan ere belarriyetaragiño erdeltzaletuta gaude, eta...

ZAR-ZALE.

Euzko irakaslientzat. Yazoera itun bat

Jaen'go "El Pueblo Católico" izparringian irakurri dot, emen esango deutzuedan yazoera au.

Batek edo besteak esan leike: "Guk ez degu Jaunari eskerrak España'ko ego-aldera Jaun bear izanik, geure Uskurtza deuna aldezteko ta geure Jaungoikoa maitatzeko."

Ori egia da, Euzkotarren ziñismena beroa ta indartsuba da, "María Santísima.' ren lurraldean ez bezelakoa.

Begira, baña. Ikaskizun on bat edozeiñ lekutatik artu leike, ta gaur egunean, España'ko Gobernuak zer egiñ aundia dabilleleko geure ikastoletatik eta geure maitetxo kutunen biotzetatik, Jaungoikoa kentzeko, iruditu zaitz yazoera au geure izparringian argitaltzeko gai-dala. euzko emakumeak eta euzko irakasleok zeben umetxuen gogoetan Jaungoikoaren bildurra ereiñ dezazuten.

Gogo-Deunak diñualako Jaungoikoaren bildurra jakituriaren iturria da.

Ara emen jasoerea, ezer kendu ez, ta ipiñi barik.

Mancha'ko erri aundi baten, Udalak agindutа, neskatoen ikastolak zuritzen eta kontpontzen ebiltzan igeltzeru-batzuk, eta kontzejal kirten batek, bere erako igeltzen bati agindu eutson, iru ikastoletako kurutzeak kendu ta geyago ez ikusteko eran eskutatzeko.

Igeltzeruak be, izparringi txarrez burua ta biotza galduta eukazan, eta poz pozik, artu kurutzuek eta jaurti ebazan ikastolako pontzura.

Bereala, irakaslari baten neskamea juan zan potzura ura ateraten, eta igeltzeruak esan eutson irri ta barreka: —"Kontuz ibilli zaite, uragaz batera, itotako gizonen bat atara ez dagizun, ba'leike ta."

Neskameak, etxeko andreari esan eutson igeltzeruak esan eutsona, ta irakasle au, gustia artegaturik asi zan ortik eta emendik, eta bereala igerri eban zer egiñ eban igeltzeru kirtenak.

Berak agindurik atara ebiezan putzuen ondarretatik iru kurtzeok, bi osorik, eta bat apurtuta.

Errian, au jakiñ zanean, mar mamarrada aundija izan zan egun batzubetan, baña aztu zan.

Aztu zan diñot, baña ez diñot ondo, bada gauza au astu baño len, ez bear aundi batek igitu ebazan erri aretako biztanleak.

Erritik kanpuan eguan potzu baten, iru igeltzeru biarrian ebizala, aldamiñua apurtu ta uretara jausi zirean, ta au egon bear izan eben, arik eta laguntasuna juan, eta atara ebezan arterañо.

Bi gizonek bizirik urten ebien, irugarrena ostera itota eguan, eta bere gorpuba aurkitu ebien pontzuen ormeari gogor josita ba'lego lez, eskumako besoa luze-luze ebala.

Igeltzeru au, ikastoletako kurutzeak potzura jaurti ebazana bera zan.

Erri aretako biztanle ziñistedunak uste dabie Jaungoikoaren zigorra izan dabela, bada iñork-ez-iñok ez dau Jaungoikoaren lepotik barrerik egingo.

Ziñiste bakoak ostera "kasualidade" edo alan-biar izan bat baño dala, diñue.

Baña guk, England'eko idazle aundi batekiñ diñogu, orrek, alan biar izanok, Jaungoikoak izenpetu bako alatzak dirala.

ARRITOKIETA.

ETXE TA LURR SALDU-EROSTIA
Etxien-gain diru arrtu-emotia
INTXAURRAGA'tarr P.
Bilbao-Ballen, 3-2'g. 11.685 Urrutizk

Axeri Zarra

GARATE'TAR J. M.

Txikerra nintzan sasoi areitan
arrobilezatxu baten,
Oillo zaletxu zan axerijak
ostatu merkia euken.
Egunez lezan
ondo gordeta
gau illunari itxadoten,
oillo gixena
apariteko
nundik ekarri oldozten.

Arratsak bere oyal baltzagaz
estal orduban ludija,
ixilik urten ta juaten zan
billatu nairik aparija.
Orduko baña
oldozten eban
nun zan olloen tokija.
Ollo aragi
goze gozua
zalako bere jakija.

Bera bixi zan auzo unian
ez eban eiten kalterik.
Ez eban gura toki areitan
euren bakia austerik.
Urrun aldetik
ostu ezkero
ez eukan barriz bildurrik.
Azkerketak ba
etxe onduan
ixaten ziran alperrik.

Ollo lumatxu biguntxubakin
egiñik eukan abija.
Ondo jan eta lo-egiteko,
patxada onez tokija.
Olan luzero
iraun ba'leutso
ez eukan txarra bixija.
Baña lastertxu
etorri yakon
bijotz barruko larrija.

Bere ostatu non zan ostera
idoro eban unian
Txomin kaikutxar begi zorrotzak.
Iñok barriz ez ekijan.
Lasto puskakaz
keya egiñik
lezatik urten egijan,
berialaxe
atera eban
eyak ito biarrian.

Ate onduan Txomin eguan
jasorik iskillu-giltza.
Danbada batez amaitu eban
axeri aren bixitza.
Ingurubetan
jakin zanian
lukijaren erijotza,
erriko ollo
jaube gustijai
poztu yakoen bijotza.

Oraintxe bere asko dabiltzaz
axeri anka bikuak.
Zazpigarrena ausijagaitik
ardura andi bakuak.
Oso argiro
ezautzen dira
ez dirala emekuak.
Gusti gustijak euren jatorriz
Ebro ibaitik andikuak.

Durango'ko Emakume Abertzale-Batza

Datorren igandian, Azilla'ren 22'gn., Durango'ko Emakume-Abertzale-Batza'ko ikurriña'ren onespena dala-ta, jai ospatzubak gertau dabez.

Aurre-egunian, Tabira'tar Batzokija'n itzaldi aberkoia, egiñik au Ametzola'tar Erroman'ek.

Igandian, goixeko zortziterdietan, jaunartza, Deun Miren Uribarri'ko txadon nausijan. Bertara elduko dira Emakume-Abertzale-Batza, Tabira'tar Batzoki, mendigoxale Aitzgane, Uri-Buru-Batzarra eta euzkel-ikastolako arteskari eta irakasle guztiak

Bederatziretan, kale-jirak.

Amarterdietan, Tabira'tar Batzokijan, errietako ikurrin eta aldunen agurra.

Amaika ta laurenetan, Deun Miren Uribarriko txadon nausian Jaupa, abesturik bertan Laborda'tar Erramon abeslari bikañak. Ondoren Emakume-Abertzale-Batza eta Mendigoxale Aitzgane'ko ikurriña'ren onespena.

Amabiyetan, Tabiratar Batzoki'ko aretua'ren onespena.

Amabi-terdietan, Ezkurdiñ, ezpatadantzarijak.

Ordu-batetan, oturantza, Alzaa jatetxian. Ona elduko dira goixeko jaietara etorri diran aldun eta abertzaliak.

Arratzaldian, iru ta erdietan, Tabira'ko antzokijan itzaldi aberkoia, itz egiñik, Linazasoro'tar Karla (Altzeta), Montzon'tar Telespor, Kareaga'tar Karmele, Barrena'tar Miren Arantzazu eta Enbeita aita semiak.

Itzaldi onen bitarte batian, Durango'ko Emakume-Abertzale-Batza'k eskiñiko dautzo Ugarritza'tar Perderika abertzale z'ntzoa'ri gomutaki berarisko bat. Euzkadi'ko itsu Ugarritza geugaz izango da egun ontan.

¡Abertzaliak! Emakumiak, eta Euzkadi'ko seme guztiak, agertu danok igandian, Durango'ra.

BERTOLDA ETA BERTOLDIN

III. - BERTOLDIN URIYAN (yarraipena)

(Bakaldunak etxeguntza eder bat emon deutse bizi izateko Markolbe ta Bertoldin'eri, ta Markolbe'k, esker eginez, semiaren ergelkeriya edesten deutso bakaldunari.)

—¿Egiya ete dok ori, Bertoldin?—itaundu eutsan bakaldunak— ¿Eztakik erantzuten, ala? ¿Zergaitik daukok agua orretara itxita, espana urratu biarrian?

—Neuk agindu deutsat orretara eukiteko—erantzun eutsan Markolbe'k.

—¿Zergaitik gura dozu, baña orretara euki dagiyan?

—Zuri, ene bakaldun altsu orreri, itanoz ala zutanoz egin biar ete eutsun berba itaun du deustalako; nik, barriz, agorik eguno edegi ezpa'dai, aurduan igarriko dauala zelan berba ondo egin erantzun deutsat, beti baña beti be okerretara erantzuten daki-ta.

—¡Bo! Okerreri andiren bat egin izan ete dauan egon naiz ni; baña ori ezta okerreriya, zuzen oldoztutia baño. Arean bere, olakoxe oldedunak dodaz nik atsegin, eta yayokeratik onen antzera ergelak izan ezkero, barriz, areago; ez, ostera, maltzurkeriz edo bestetara ezin dabena yaristeko ergel eta tentel buru egiten dakiyenak: iguingarri dodaz nik alakuak. Beraz, egin berba, enetxu orrek, ago ori zabalduteko baimena neu emoten dauat-eta.

—Itxita eukitia gura dau amak, baña—erntzun eutsan Bertoldin'ek.

—Tira, egik berba—esan eutsan Markolbe'k—; neuk laketzen dauat orain. Baña, zain, gero, gure bakaldun onari astakeririk esan barik.

—Nayago neuke gure ondotik alde egingo ba'leu beronek, barriz-i.

—¡Ai, trakets ori! ¿Bakaldunari esateko berbea ete dok ori, ostera, ta onenbeste ondoegin beronenganik artuta gero, atan be? ¿Zergaitik gura ete dok ik, baña, bakalduna emetik yuatia?

—Emen gugaz dagon artian ezin yuan naitekelako ni askariya artzen.

—¡Entzun, entzun, yauna, onen menduen barri! ¿Orretara elduko aizela yauregi-gizon izatera uste al dok, mandotzar orrek? ¡Ene enia! ¿Zer deritxozu, ene bakaldun maite orrek, onen esker gaiztuari? Zuk guri egin deuskuzuzan onegin gustiyai oztaz erantzuteko esker eta esker egiten urtu biar leuken txatxu onek, eztau beste gogorik zuk emetik albait lasterren alde egitia baño, berau askariya artzen patxaraz yuan al daitekian.

—Eta eztot uste oker uste dauanik—esan eban bakaldunak—. Orregaitik, beintzat, ezin esan negi tentela danik. Ara, ba, Bertoldin; ba-nayuak ni ta ago lasa. Ez aiztu, gero, egunian bein ni ikusten etortiaz; ¿aditu al dok?

—Bai, ene bakalduna, edo ene yauna, edo zareana-zareala. Baña, esan egidak, alagun; ¿zein izaten dok luziago, uriko eguna ala baserriko eguna?

—Biyak bateratsu, alai etorri ezkero.

—¿Zer entzuteko ez ete geyagokoz beroneri, gero?—egin eban Markolbe'k—. ¿Baserriko eguna uriko eguna baño luziago ete danentz itaundu? ¿Eta itanoz bakaldunari? ¡Aitearen! ¡Ire astua, seme! Azketsi zuk, yauna; azketsi ta ardura barik egon: neuk bialduko dot zugana egunaro.

—Ikusi artian, ba, Bertoldin; agur, Markolbe.

IV.—IGELAK ETA ARRAÑAK

Markolbe ta Bertoldin, bakalduna yuanik, eurontzat emoniko etxaguntzearen yaube gelditu ziran. Etxaguntza a, danik lagunik mizkeana bizi izateko ta egunak eta egunak edonok ondo ta yasian igaroteko lañegaz eta asko geyagogaz eguan orniduta. Baratz erdi-erdiyan berebiziko urmael eder bat eban, mueta askotako arrañez betia ta igelez atsitua. Laster artu eban Bertoldin'ek arako yuerea, ta bein batez, arrañak uretan barruan egiten zituezan zurizgora ta dirdiren adi urmael karelian yesarrita egualarik, ara non asten diran igelak korroka egiten, karrak eta kauk. Eta onetara diarduenian, eurak euren berbaikeran *laukat-rrrrkrr, laukat-rrrrkrr...* esaten daragoiela antz emoten dabenez, begitandu yakon Bertoldin'eri *lau dukat errukari* baño ezeutsazala bakaldunak emon esan gura ebela; eta milla bat baño geyago izanik emonikuak, asarratu yakon gure mutillari egunokoen eta ariñeketan etxera yuanda, artzen dau dukatok gordeta egozan kutxatillea, ta urmael karel ganian imiñirik, artu diruak eskukadaka ta asten da uretera yaurtiten, txisti-txasta, plist-plast, yo-mutillak! Igelak, diruen zaratara, abarrots andiyagua ataraten eben, eta mutillak goitik: "Eutsiez, eutsiez, pizti denganiñuok; eutsiez eta zenbatu zeuek, ia lau diran edo eundaz diranentz". ¡Bai zera, igelak isildu! Len baño karrakada bi bidar andiyakuak ataraten zituezala esan eikian, eta mutillak, lenengoko diru eskukadakaz ezeutsela igelai isildu erazo ikustian, artu ostera be diruak atzak betian eta igelai yaurtiyaz, ba-iñotsen: —"Madari - madariyok; neuk erakutsiko deutsuet zueri ondo milla baño geyago emon ez ete deustazanentz". Eta onetara, ekin mutillak garraizika ta diruak yaurtiten goitik, eta ekin igelak garraizika ta karrakadaca beetik, azkenian bakaldunak emoniko millaz dukatak urmael ondora yuan ziran, eta igelai mutillak ezin isildu erazorik eta yaurtiteko dirurik geyago ez eukirik, amorruz eta asarrez beterik, artu kutxatillea bera be, ta ¡braust! urmaelera yaurti eban. Eta agua beteko añenak esan eta esan, abere-abere bat eginda biurtu zan etxera. Markolbe'k semia ain amorraturik eta itxura ain gogorretan etorten ikustian, ba-diñotso:

—¿Zer yazo yak, ene Bertoldin, orren asarre etorteko?

—Urmaeleko ugarasiyuak eragin deuste amorru.

—¿Zergaitik, baña? ¿Irañik-edo egin daue, ala?

—Eurak yakingo dabe zer egin deusten; bai ondo be!

—Lotan egonda-edo, karrakadaka iratzartu ete aue, ba?

—Ori baño txarrago egin deuste.

—¿Oskiyak lokatzez zikindu?

—Milla bidar txarrago.

—¿Zer egin al izan daue, ba? ¡Esan, bein-edo-bein!

—¿Ez al deusku guri bakaldunak kutxatilla bete dukat emon?

—Bai, eta ¿zer?

—Areek pizti madarikatuak, etxataz esaten asi, ba, lau baño geyagorik ezteuskula guri emon? Nik, barriz, artu eskubete dukat eta ¡braust! yaurti deutsedaz eurak zenbatu dagiyezan ia, ta oindiño eurak *lau'kat errukarri* ta *lau'kat errukarri*, zoliyago arean bere. Yaurten deutset orduan beste eskukada bat, eta gero beste bat, eta gero beste bat, eta azkenian diru guzti-guztiyak, eta ala-ta-be eurak oindiño abarrots andiyagoz: *lau'kat errukarri, lau dukat errukarri.* Azken-azkenian, ugarasiyo demorriyuok ain setatsu ta burugogor ikustian, amorruz beterik artu kutxatillea bera ta ¡draunba! yaurti deutsate urmael erdi-erdira. Eurak zenbatu dagiyezala orain banan-banan eta ikusi dagiyela zenbat diran bakaldunak guri emoniko dukatak. Zenbatuta gero, kutxatilla barruan diruak sartzia baño eztauke ta liorrera edo karelera atara. Aurduan yuango nayake ni kutxatillearen billa eta diruak barruan dituzala ekarriko dot atzera etxera. Zer dinostazu, ama? ¿Ezteritxazu ondo, ala, areeri piztiyai guzurra iruntsi erazoteko egin dodanari?

—¡Oi, ene errukarriya!—egin eban oyu Markolbe'k—. ¡Ene Markolbe zorigogorrekua! ¡Au bai dala iñok siñistu be ez egitekua! Baña, zoro, ergel, tentel, zentzunbako, burubako, alako orreik, ¡ori egingo euan egin? ¡Etxakiyat zek geldi erazoten yeustaan be atzamar tartian berperton eu ez iratoteko! ¿Zer esango yeuskuk bakaldunak ire zorakeriya yakin yakiyanian? Bere etxian etxauzala gu lango aberiak euki gura esanda, autseziperdi atarako gayauzak emetik eta urkamendira bialdu, ta ondo irabazita eukiko yoguk ire ergelkeri andiyaren erruz. ¿Nori otu layeikiok, baña, ık egin duan besteko zorakeri garaua e... Ez-ta burutik eginda yaguanari be.

—Esan begike bakaldunak berak dagiyana ta atsegin dakiyona; baña leuke berak ugarasiyuai azikera obia zenbat dukat emoten dituzan yakiten eztakiyozan.

—¡Ori, bai; auntxe esan dok eure egi-egirik andiyena, asto orrek!

—¡Entzun, entzun oindiño ugara... ia setatsuak eztiranentz! ¡Iñoiz baño... rrots andiyagua ataraten diardue ora... rriz, eta—¡au amorrua!—oratu egidaz... tu, osterantzian artu etxe au berau... kondotik eta ara yuanda buru-burura... tingo deutsate!

—¡Geldi, mutil; geldi Yaunuarren... ene gaisua! ¡Itxi egiyozu etxiari bak...

—Isildu erazo egiyoezu, ba.

—¡Egingo yeutset, baña ago geldi... retu adi! Ugarasiyuak arrapetan y... gizonai esango yeutset neuk ointxe... ta ogi mamiñaz arrapauko yauezak... guztiyok. ¡Eztaue, ez, geyago as... eragingo! Ago i emen geldi, baña, ne... ra etorri artian.

OTXOL...

(Italeratik euzkeralduta).

Azalgarriyak: "Esker egin", dar... cias; "edestu", contar, referir; "baka... rey; "itanoz", con tratamiento de "... "zutanoz", con tratamiento de "... "oldoztu", pensar; "olde", tempera... humor; "atsegin izan", gustar, ag... "areago", más; "maltzurkeri", ... "yaritxi", conseguir; "ergel", bobo, ... "tentel buru egin", hacerse el tonto (... egin", hacer papel de-); "iguingarri" ... preciable; "laketu", permitir; "tra... torpe, tosco; "ondoegin", beneficio; ... kari", merienda; "menduak", ... "alagun", compañero; "alai", alegre; ... ketsi", perdonar; "igel", "ugaraixo" ... arasiyo", rana; "mizka", mimado; ... ratz", jardín, huerto; "urmael", esta... "mueta", clase; "atsitua", plagado ... bién significa hediondo); "yuera", i... ción, querencia; "zurizgora", efecto... teados que producen los peces al en... nar en el mar; "karel", pretil; "k... lla", cofrecito; "irain", ultraje, o... "iratzartu" despertar; "oski", zapato; ... tatsu", terco; "irato", ahogar.

ERRIJETATIK

AZKOITI

"GAREIÑE,,'RI

Lengo neure idazkijan esan nizun bezela. emen naukozu barriro. Emakume-Abertzale-Batza'ren ikurriñaren zabalkundia dala-ta, jayen egitaraua argitaldu nai degu.

AGERKAYA

21 gn. Arratsaldeko zazpita erdietan txistulari-talde bikañak biribilketa joko du. Erriko seme jatorra dan Kuende'dar Eusebi jaunak itz-egingo du sortziretan.

22'gn. Goizeko zazpiretan jaupa eta Jaunartzea, Altzibar'ko lekaidetxian. Zortzirak eta erdietan batuko dira batzokian, emakumiak, mendigoxaliak eta abertzale gustiak, lekaidien etxera juateko. Emen izango da jaupa-abestua ta gero ikurriña onestuko dute.

Ondoren dantzari taldea. Arratsaldeko iruretan, izlari ospetsuak itz-egingo dute enparantzan. Monzon jauna, Zabala'tar Josu eta Urkiaga'tar Estepan, "Lauaxeta" eta Kareaga'tar Eibar'ko neskatil lirañak. Urzelai'tar Julene'k aurkestuko ditu izlariok.

Ondoren euzko-jolaseta.

Emen dezu geure agerkai gustia, "Garbiñe" orrek. Atsegin izango zaizu. Egun orretan Azkoitia'ra etorriko aldira inguruetako anai-arrebak. Esker ugariak "Lauaxeta,,'ri geure deya entzun dubelako.

MIREN KARMELE.

Uarra.—Goxian juango naz, Loyola'ra ikertaldi bat egiteko asmoz. Agur.—Lauaxeta.

BERGARA

Bergara'ko emakume abertzaliai, dedar sutsu ta maitekorra egiten dautsoet izparringi onen bitartez. Nik barriz dedar au ezdizuet egiten, Euzkadi amak baizik. Orain txe da geure aberriaganako maitasuna agertzeko.

Geure etsayak amorruz beterik dabiltzala ikusten degu. Orrei begira egongo al gera? Badakit zer esango dezuten: Zer egin genezake guk aberriaren aldez? Bergara'n A.-E.-B. dagola badakizute; bazkidetu zaiteze gustiak ba, lo-egin barik. Oraindik zeben ixenak eman gabe dituzuenak, sayatu.

Ziñismena ta aberria maite badItugu, orain lan egin bear degu. Askok esaten dute eurek "kofradietakuak" dirala ta ezin sartu ba E.-A.-B.

Oyek ez dute ikusten ikurratza argi dagola? Jaun-Goikua eta Lagi-Zarra geure elburu dirala?

"Hereje" ezkarala ikusten dezute, kistarra baño. Janzkiak egiten ari gera, baita ere euzkerazko irakastoletan. Ia bada, zabaldu zeben biotzak eta ekin aurrera.

IGANDIAN

Elorrio'ko E.-A.-B.'ren zabalkundea zala-ta yente asko juan zan emetik. Lendakeria eta Batzorde'ko batzuk ere an ziran. Izlarien artian geure Agirreolea'tar Mirentxu izan zan. Jakin det oso ederki egin zuala. Zorionak.

Gabean emen izan genduan antzerki jaya ere. "Itziartxo" deritxon Garitaonaindia'ren antzerkia eman ziguten.

Ederki egin ere.

IDAZLIAK

Alperrak dira geure Euzko-Gastediko mutillak. Emeko berriak eztoguz ikusten iñoiz ere orreik idatzi. Noiz asiko ete dira? beti lo, ezta?

Iñake E.-A.-B.'kua.

ALBIZ-MENDATA

"Albiz - Errotako" ezixena darabillaun orrek, idaz-lan bat zuzendu daustazu. Idazti batzuk bialdu dozuzala-izparringira ta agertu eztiralako, minduta zagoz. EUZKADI izparringijan gustijen idazlanak argitalduten dira, baña buruban Jaun-Goikua eta Lagi-Zarra daruan ezkero, ikurratz onen alderdi lan egiten dabenenak ixan biarko dabe. Erri orretako abertzaliak zurrumurru batzuk belarrijetara ekarri daustez. Egijaz ete dira? Alderdikide zayatu edo ez? Erantzunaren zai.

LAUAXETA.

ZUMARRAGA-TIK

EMAKUME ABERTZALIAI

Gaur idaztera nuan itzok, zubentzako ixango dira Zumarraga'ko emakumiok. Uste det izparringija irakurriko dezutela, baita ere bertan ikusiko dezutela beste errijetan emakumiak euren bazkunak eratu dituztela.

Lotsagarrija da geure alperkerija, ... tiak ain beste lan egiten duten aruan ... katilla lirañak eta bizibide gustijeta... batu dira ta bat egiñaz Euzkadi amar... dez, kementsu jarduten dute. Gu lo ... barrizori ikusita?

Edo lotsa gera geure barruko abe... tasuna erakusteko?

Ez erkide maiteak. Beste errijetako ... kumian antzera, batu gadixan bai arin ... ariñago, geure yardukija bear du ... jak-eta.

Etzaitezte lotsatu euzkerea zeuren ... ibiltzeagaitik, euzkerea dalako geure ... baen izkuntza garbija. Euzkeraz ere ... raz bezin ondo idatzi litekelako.

Itxartu zaitezte Zumarraga'ko e... miak. Gaste zeratenok eutsi zeuren ... espanetatik ikasitako izkuntzari, ta ... zeratenok irakatsi zuben umetxubei ... ele kutuna. Siaskan dagon aurrari ... zeratenian, zuben itzak euzkeraraz iza... diz.

Asi gaitezan lanean, izlari bikañak ... geure artian ere ta. Euzkadi'ren zo... lortuko al degu. Agur. aizpak.

MIREN GURUTZ...

Uarra. — "Altzeta" andijaren e... gustijak lotan dagoz, ezta? Emakumiak ... tzartu zaiteze, errijak aldatuteko.—L... xeta.

FORU'TIK

Illa onen 11'an ixan dogu, erri one... zaindari Deun Martin eguna, baita e... xun ederrakin ospatu bere, 10'tako ... ixan zan ederrenetarikua, baita-erri ... jak ederkiro erantzun be, ziñismena ... dala uste ixa narren, ez erri onetan be... baten batzuk uste ixan arren. T... egiñ eban bertoko lekaretxeko Amo... tar Eulali Aitak, ederkiro azaldurik ... onen bixitza, onurakorrak ixango ... askorentzat Deun orren bixitzako ja...

IKASTOLA-GABE

¿Iñun entzun da olakorik? Erri ... bai beiñtzat. Ez ikastolarik eztogu... ña bai irakaslia "Salamanka" alde... -ta, beronek diñuanez euzkotarrent... eida ikastola-au, erkal-darrentzat ... ¡Ederto gayagozak ointze! Orain ... "sin cevilizar" egon biarko; ¡au ... mutilla!

Eta zuek gurasuok ¿zer egiten ... Jakitun zarie, ba, geyenok zelan ... egunetan Euzkadi'k ekarri daben "... txu" bat gauza onetzaz, bete egin... len bai len eta bialdu erri onetako ... ki'ra, osterantzian bertan esango ... zelan egingo dozuen ondoen, eta ju... teze bertara.

EMAKUME-ABERTZALE-BATZA

Lengo igandian batzar bat egin d... erabagi batzuk artu ebezan, baita ... be geyago, ba nire belarrietara eldu ... tzordea be ixentau dabela, baña bil... orrek. "Atxartek" susmau ez dai... oraindiño ez ei dabe gura euren ixen... xenak izparringijan azaltzerik, neu ... naz, ze ainbat ixan biar dabe ema... eta neu bakarrik. Jarraitu zintzoro ... jon biar ixena dago-ta.

IL-DA

Erri onetako abertzale gustijen ... -agurra Acero'tar Gotzon'en sendi ... eta otoi bat irakurle Gotzon'en go... (Goyan bego).

ATXART...

Cuide del cabello de sus niños

Aplicándoles con frecuencia pilar Americano, su cabello será sano, abundante y sedoso. Pídase en perfumerías y droguerías.

Precio, pesetas 0,50.—Perfumería ICART. Barcelona.

CAPILAR AMERICANO